

EMO'dan...

Neriman Usta
EMO 43. Dönem Yönetim Kurulu Başkan Yardımcısı

Merhaba,

11 Mayıs 2013 günü, Reyhanlı'da peş peşe iki bombanın patlatılması sonucu kaybettiğimiz 52 (resmi açıklamalara göre) canımızın acısıyla sarsıldık. Yüzü aşkın yaralı, yüzlerce ev ve işyerinin tahrip olmasına neden olan bu saldırı, tarihimize "en büyük saldırı" olarak geçti. Ancak olayın hemen ardından konulan yayın yasağı ile kendisine yönelecek tepkileri en aza indirmeye çalışan AKP Hükümeti, yas bile ilan etmedi. Yayın yasağı nedeniyle, Reyhanlılıların yaşadıklarıyla bağ kurması engellenen Türkiye halkı, Reyhanlılıların acısı ve yasıyla gereği gibi ortaklaşamadı. Reyhanlı saldırısını kınayan, AKP Hükümeti'nin Suriye politikasını protesto edenler Türkiye'nin pek çok ilinde polis şiddetine maruz kaldılar. Saldırının üzerinden hafta geçmeden bizzat Reyhanlılıların gerçekleştirdiği protesto eylemi de gaz ve coplarla engellenmeye çalışıldı.

Reyhanlı'da yaşanan katliam; AKP Hükümeti'nin Suriye'ye karşı izlediği, iç işlerine karışma, iç savaşa El Kaideci gruplar üzerinden müdahale ederek başka bir ülkenin rejimini değiştirme politikalarının sonucudur. İşgalci İsrail'in bekası, ABD emperyalizminin çıkarları doğrultusunda, etnik ve mezhep ayrımcılığı kullanarak; şiddetle, kanla, en gerici unsurlara her türlü destek verilerek gerici bir rejim inşa edilmesini hedefleyerek, neo-liberal sömürü düzenine eklemlenme taşeronluğunun yapılmasının sonucudur.

Reyhanlı'da meydana gelen katliamdan, bu ortamı hazırlayan; sınırda yer alan tüm kentlerde can güvenliğini ortadan kaldıran; onlarca vatandaşımızın, on binlerce Suriyelinin kanı pahasına, El Kaideci gruplar üzerinden iç savaşı derinleştirerek Suriye'ye uluslararası müdahale zemini yaratmak için uyguladığı, hali hazırda çökmüş olan politikalarından dolayı AKP Hükümeti sorumludur. Buradan tekrar Reyhanlı'da yakınlarını yitiren yurttaşlarımıza başsağlığı, yaralılarımızın sağlıklarına kavuşmalarını dilerken, savaş çıktırıkanlığına karşı hepimizin çok daha güçlü bir şekilde barışın sesini yükseltmemiz gerekiyor.

Geçen sayımızdan bu yana, Türkiye'de hepimizin bugününü ve yarınını derinden etkileyen gelişmeler yaşandı ve yaşanmakta. Kürt sorununda çözüm süreci diye başlatılan süreç, çatışmasızlık ve silahlı grupların ülkeyi terk etme süreci olarak devam ediyor. Barış ve kardeşleşme, öteden beri ifade ettiğimiz gibi ancak eşitlik ve demokrasi temelinde yeniden inşa edilebilir. Tüm yurttaşlar için, temel insan hak ve özgürlüklerini hayata geçirecek düzenlemeler yapılmadan, yargının bağımsızlığı gerçekleştirilmeden, seçim sistemi demokratikleştirilmeden kalıcı barışın sağlanması mümkün olmayacaktır. Bu nedenle, eşitlik ve özgürlük temelinde demokratikleşme taleplerimizi ısrarla sürdürmeli, sürecin seyircisi değil, müdahili olmalıyız.

Ancak demokratik adımların atılmadığını; tam tersine hükümetin bugüne kadar artarak sürdürdüğü otoriterleşme eğilimlerinin devam ettiğini görüyoruz. Toplumun hak arayan her kesimine yönelik baskılar artarak devam etmektedir. 1 Mayıs'ı, tarihi bağı ve emeğin mücadelesindeki yeri nedeniyle Taksim'de kutlamak isteyen emek örgütlerine binlerce gaz bombası ile yapılan saldırılar bu durumun önemli bir göstergesi olmuştur. Avrupa İnsan Hakları Mahkemesi'nce dahi Taksim'in 1 Mayıs alanı olarak tespit edilmiş olması, son 3 yıldır Taksim'de 1 Mayıs kutlamalarının sorunsuz yapılmasına rağmen bu yıl Taksim Meydanı hukuksuzlukla emekçilere kapatıldı. İnşaat gerekçesinin bir bahane olduğu ise Süper Lig Şampiyonluk kutlamaları için onbinlerce kişiye Taksim'in açılmasıyla tescillendi. Taksim Meydanı Türkiye'nin emek mücadelesinde önemli bir yer tutar, bundan sonra da 1 Mayıslar elbette Taksim'de kutlanacaktır.

Piyasalaşma Can Güvenliğini Yok Ediyor

Bilindiği gibi 30 yıldır adım adım ilerletilen, 2001 Krizi'nden itibaren de kamu mal ve hizmet üretimlerinin özelleştirilmesi, piyasalaştırılması kanunlarıyla hızlandırılan ve AKP hükümetlerinin çalışma, sosyal güvenlik yasaları ve yargı reformları adı altında pek çok mevzuat değişikliği gerçekleştirilmesiyle, neoliberal düzenlemelerin kalıcılaştırılmaya çalışıldığı bir dönemi yaşıyoruz. Bu durum bizlere, uzun çalışma saatleri, düşük ücretler ve taşeronlaşmanın yaygınlaştırılması sonucu güvencesizlik olarak yansıdı/yansıyor. 2011 seçimlerinden sonra kontrol ve denetim hizmetlerine yönelik bakanlıkların kendi alanlarında yaptıkları mevzuat değişiklikleri ile bu alanlar da hızla piyasalaşıyor. Mühendislerin mesleki hak kayıplarına yol açan bu düzenlemeler her alanda hızla yaygınlaştırılıyor. Halkın can güvenliğini konu alan kamu hizmeti olan ve öyle de kalması gereken kontrol ve denetim hizmetleri, ticari ilişkilere terk edildikçe aslında fiilen yapılamaz hale geliyor. Hizmet alanları veren arasındaki ticari ilişki gerçek bir denetimi de olanaksız kılıyor.

Bu sayımızın dosya konusu olan "Yangın Güvenliği" alanı da, taşeronlaşmanın, kamusal denetim eksikliklerinin halkın can güvenliğini nasıl tehdit ettiğine ilişkin acı örneklerin yaşandığı bir alandır. Bilindiği üzere yangınların çıkış nedenleri arasında elektrik kaynaklı yangınların oranı yüzde 20'lere varmıştır. Gerek tesisat seçimini kontrol etme, gerek yapılan tesisatların denetiminin ticarileşmiş yapı denetim şirketlerine bırakılması sonucunda, eski binaların kontrolden geçirilerek halkın can güvenliğinin sağlanması, belediyelerde mühendis istihdamının da çok sınırlı olması nedeniyle gereği gibi yapılamamaktadır. Kamuya açık hastane, okul gibi binalardaki denetimsizlik ve tespitsizlik sonucu çoklu ölümlerin yaşandığı hepimizin hatıratındadır (Bursa'da Şevket Yılmaz Hastanesi gibi). Kamu hizmet binalarında, hizmetlerin parçalanarak taşeronlaştırması ciddi bir koordinasyon sorununa yol açmakta, hizmet kalitesi düşürülmekte, olumsuz sonuçları hastane yangınları örneklerinde olduğu gibi karşımıza çıkmaktadır. Taşeronlaşmanın, güvencesiz çalışma biçimlerinin halkın can güvenliğini tehdit ettiğini, bu tarzın çalışma hayatımızdan çıkarılması için hepimize görev düştüğünü bir kez daha vurgulamak istiyorum.

Piyasacı Denetim/sizlik Mesleki Hakların Gasbı

1999 Depremi fırsat bilinerek, hayata geçirilen Yapı Denetimi Kanunu, ne yazık ki bize denetimin piyasalaşmasının sonuçları üzerine önemli bilgiler edinmemizi sağladı. Yerel yönetimlerin yapı denetimi ile ilgili yetkilerini şirketlere devreden bu kanunla ilgili kısmi iyileşmeler sağlanmış olsa da gerçek bir denetim faaliyetinin sağlanamadığı, bu şirketlerde çalışan mühendislerin ise düşük ücretlerle ve güvencesiz bir çalışma biçimine maruz kaldığını hepimiz yakından biliyoruz.

Aynı şekilde "İş Sağlığı ve Güvenliği Kanunu", bu alandaki yetersizliği yine piyasa kurallarıyla çözmek için hazırlanmış; mühendisleri ağır sorumluluk altında tutarken, güvencesiz kılıp, işveren karşısında fiilen yaptırım gücünü kullanamaz hale getirmiştir. Bu kanun sonrasında iş kazaları azalmadığı gibi, işverenlerin yasal sorumlulukları mühendislere yıkılmaya çalışılmıştır. İş güvenliği alanında Çalışma Bakanlığı'nca, ölçme, değerlendirme ve kontrol faaliyetleri ile ilgili hemen her hafta yönetmelikler yayımlanmaktadır. Yönetmeliklerin ortak özelliği; mesleki alan ayırmaksızın geniş mühendis ve teknik eleman havuzları oluşturarak, bu alanda ucuz işgücü sağlamak ve mesleki hakları sermaye şirketlerine devrederek, bu alanda serbest mühendislik hizmeti yapılmasının olanaksız hale getirilmesi olarak özetlenebilir. Keza LPG denetimi, çevre denetimi gibi ve daha pek çok alanda bu yöntem hayata geçirilmektedir. Kamuda norm kadro uygulaması ve özelleştirmeler nedeniyle nüfusa göre mühendis istihdamının oransal olarak en düşük seviyelerde tutulduğu bir ortamda denetimin piyasalaştırılmasıyla "mühendisler için istihdam alanı yaratılmıyormuş" izlenimi yaratılsa da mühendis emeğinin hızla değersizleştirildiği, mühendislerin güvencesiz ve ucuz işgücüne dönüştürüldüğü unutulmamalıdır. Sermaye sınıfı hem denetlenemez hale gelmekte, hem de mühendislik hizmetleri yeni sermaye birikim alanına dönüştürülerek sermaye sınıfı lehine düzenlenmektedir.

Halk Mülksüzleştirilirken; Mühendisler, Meslek Örgütleri Yetkisizleştiriliyor

Çevre ve Şehircilik Bakanlığı'nca hazırlanan, yaklaşık bir yıldır gündemde tutulan "Yapı Denetimi Kanunu ile Bazı Kanunların Değiştirilmesi" Kanun Tasarısı, yani bilinen adıyla torba yasa tasarısı, "Yapı Denetimi Kanunu" ve "İmar Kanunu ve Bazı Kanunlarda Değişiklik Yapılması" şeklinde ikiye bölünerek tekrar görüşe açıldı. Bunlar, Yapı Denetimi Kanunu, İmar Kanunu, Kıyı Kanunu, İller Bankası Kanunu, Kat Mülkiyeti Kanunu, Fikir ve Sanat Eserleri Kanunu ve Çevre ve Şehircilik Bakanlığı KHK. Van Depremi'nden sonra yine deprem fırsatçılığı ile çıkarılan "Afet Riski Altındaki Alanların Dönüşürülmesi Hakkındaki Kanun" ile "Büyükşehir Belediyeleri Yasası'nda yapılan değişiklikler ile güvenli barınma sağlamak yerine, barınma ve mülkiyet hakları güvencesizleştirilmiş, kırsal alanın rantı kent lehine düzenlenmiş, kentsel dönüşüm için kırsal alanın ve tarım alanlarının tasfiyesinin yolu açılmış, köylülük gözden çıkarılmıştır. Kentsel dönüşümün gerçekleştirilmesi için düzenlenen bu yasalar, "mülksüzleştirme" yasaları olarak hayata geçirilmiştir. Aynı zamanda yerel yönetimlerin imar yetkileri merkezi hükümete devredilmiştir. Yerelden yönetim, demokratikleşme gibi sunulan bu yasalar, tam tersi merkezileşme ve otoriterleşmeye zemin hazırlayan yasalar olmuşlardır. Şimdi torba yasa tasarısı ile halkın mülksüzleştirilmesi yanında, mühendisler ve mimarlar güvencesizleştirilmeye çalışılmaktadır.

Yapı Denetim Kanun Tasarısı'nda, proje hazırlama, onaylama yetkileri, teknik müşavir firmalarına devredilmekte; mühendislerin mesleklerini serbest mühendis olarak icra edebilme olanakları yok edilmeye çalışılmaktadır. Aynı şekilde yapı üretim alanında imar yetkileri oldukça sınırlandırılmış olan belediyeler, proje kontrol ve onay süreçlerinden de dışlanarak yapı sürecindeki hemen tüm inisiyatiflerini kaybetmektedirler. Meslek örgütleri de proje denetimi alanından tamamen dışlanmaktadır. İmar, Kat Mülkiyeti, Kıyı Kanunu gibi değişiklik tasarlanan kanunlarla da hem halkın, hem mühendislerin, mimarların, meslek örgütlerinin hak kayıpları artırılmakta; kıyılarımız sermayenin talanına açılmakta, ruhsatsız pek çok tesisin de ruhsatlanması amaçlanmaktadır. Yerel yönetimlerin, meslek örgütlerinin yetkilerinin ellerinden alınmasını sağlayan bu yasalar, merkezileşme ve otoriterleşme yasalarıdır. Otoriterleşmenin siyasal karşılığı ise başkanlık sistemidir ki AKP kurumsallaştırmaya çalıştığı neoliberal düzenin sonucu olarak başkanlık sistemini tartışmaktadır.

Benzer bir yönetmelik taslağı da "Elektrik Tesisleri Proje ve Kabul Yönetmeliği" Taslağı'dır. Yapı alanındaki mühendislik haklarının şirketlere tanımlanmasına benzer şekilde, enerji alanında mühendislik haklarının şirketlere devredilmesine yönelik Enerji Bakanlığı'nca hazırlanmış bir yönetmelik taslağıdır. Bu yolla proje üretimi, serbest mühendis müşavirlerden (SMM); kontrol ve onay yetkisi, bakanlık ve meslek odalarından alınarak şirketlere devredilmek istenmektedir. Bu alanda mühendislerin SMM olarak mesleklerini yapabilme olanağı hiç kalmayacağı gibi, meslektaşlarımıza ayrıca 5 yılda bir eğitim almaları, belgelenmeleri gibi pek çok kriter konulması tasarlanmış, ancak çok uluslu anlaşmalarla akredite olmuş şirketlerde başkaca bir kriter aranmamıştır. Elbette Odamız taslakla ilgili Enerji Bakanlığı'nda görüşmeler yapmış, ayrıca görüşümüzü yazılı olarak da sunmuştur.

Gerek yapı alanında, gerek enerji alanında gerekse de tüm mühendislik alanlarında, mesleki hakların sermayeye devri yoluyla, mühendislik hizmetlerinin ulusal/uluslararası sermayeye açılması sağlanmakta; mühendislere, hızla güvencesizleştirilerek bu çalışma biçimi tek hakim çalışma tarzı olarak dayatılmaktadır. Hukuk mücadelesinin daraltıldığı, hukuksal kazanımların tekrar yasal değişikliklerle yok edildiği bir ortamda, en önemli gücümüz örgütlü gücümüzdür.

Mühendislerin istihdamı, hizmetlerin piyasalaşması ile değil, insanı önceleyen yeni bir kamusal anlayışla mühendislik hizmetlerinin yapılandırılması ile sağlanmalıdır. Halkın can güvenliğini piyasanın keyfiyetine bırakarak, mülksüzleştirme yolu ile yoksullaştırma ve ucuz işgücü yaratmaya dönük toplum mühendisliği değil, güvenli barınma ve çalışma koşullarının oluşturulması gerekir. Bugün, halkın hak kayıpları ile mesleki haklarımızın gasbı acı bir biçimde örtüşmektedir. Bu anlamda mesleki hak mücadelemizle, halkımızın insanca yaşam mücadelesi her zaman olduğu gibi birbirinden ayrılamaz durumda ve geniş bir meşruiyet zeminine sahiptir. Doğasına, evine, toprağına, okuluna, kentine sahip çıkanlarla mesleki haklarına sahip çıkanların mücadelesi ortaktır, insanca yaşam mücadelesidir.

Mesleklerimizin vasıfsızlaştırılmasına, haklarımızın gasbına izin vermeyeceğiz!
Güvenli geleceği birlikte kuracağız!